

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ โรงพยาบาลแพร์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้าง กระบวนการ และการประเมินผลลัพธ์ ของระบบบริการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ โดยศึกษาในกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง บุคลากรพยาบาล และกลุ่มผู้รับบริการซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มญาติหรือผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2554

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ ประกอบด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ กลุ่มตัวอย่างบุคลากรผู้ให้บริการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ ในโรงพยาบาลแพร์จำนวน 12 คน ประกอบด้วย 1) จักษุแพทย์ 4 คน 2) พยาบาลห้องผ่าตัดจักษุ 2 คน 3) พยาบาลหอผู้ป่วยจักษุจำนวน 6 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับบริการ ได้แก่ กลุ่มผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ และกลุ่มญาติหรือผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยเข้ารับการผ่าตัดจักษุ จำนวนกลุ่มละ 15 คน โดยเลือกกลุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือทั้งหมด 3 ชุด โดยผ่านการตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสมของแนวคำถามโดยอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิอีก 1 คน ก่อนนำไปใช้จริง ประกอบด้วย 1) ชุดเครื่องมือแบบสำรวจเอกสาร ซึ่งเป็นแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้าง กระบวนการ และการประเมินผลลัพธ์ของการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลที่หอผู้ป่วยและห้องผ่าตัดจักษุ 2) ชุดเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรพยาบาล ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรพยาบาล แนวคำถามสำหรับการเสวนากลุ่มพยาบาลซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวข้องกับโครงสร้าง กระบวนการ และการประเมินผลลัพธ์ของการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นและแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตการปฏิบัติของพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์การเตรียมความพร้อม

สำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ ซึ่งเป็นแบบบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการพยาบาลที่ได้จากการสังเกตกิจกรรมให้บริการแก่ผู้ป่วยที่มาเข้ารับการผ่าตัดจักษุ และ 3) ชุดเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลในผู้รับบริการ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ และแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของญาติหรือผู้ดูแลหลัก แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ และแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ญาติหรือผู้ดูแลหลักที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายสถานการณ์เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ โดยวิเคราะห์สรุปเนื้อหาสำคัญ ตามประเด็นคำถามของการศึกษา ด้านผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ โรงพยาบาลแพรมีดังนี้

ด้านโครงสร้างของการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ

1. นโยบายและระเบียบปฏิบัติ

จุดแข็ง คือ ทางโรงพยาบาลมีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการรักษาด้วยผ่าตัดให้ทุกฝ่ายยึดถือปฏิบัติให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน สำหรับการผ่าตัดจักษุได้มีการกำหนดเป็นมาตรฐานการปฏิบัติและการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่ระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด โดยให้มีช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างทีมสหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง และระหว่างหน่วยบริการต่างๆ

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ทีมบุคลากรบางคนยังไม่ทราบรายละเอียดที่ครบถ้วนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ มาตรฐานการเตรียมความพร้อมของการผ่าตัด

2. บุคลากร

จุดแข็ง คือ มีการจัดวางอัตรากำลังบุคลากรฝ่ายต่างๆเพื่อรองรับการบริการด้านการรักษาทางจักษุรวมถึงการผ่าตัดไว้อย่างเหมาะสม มีทีมดูแลผู้ป่วยทางจักษุ (patient care team [PCT]) ทำงานร่วมกันเป็นทีมสหสาขา และได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร โดยวางแผนพัฒนาบุคลากรประจำปีละ 1 คน

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ยังไม่มีผู้รับผิดชอบในการประสานระหว่างหน่วยงาน เชื่อมโยงข้อมูลในการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบชัดเจน ยังไม่มีการใช้ระบบผู้จัดการรายกรณี (case manager) อย่างชัดเจนในการติดตามปัญหาของผู้ป่วย และยังไม่มีการใช้พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (advanced practice nurses [APNS]) ในการจัดการการดูแลผู้ป่วยและติดตามผลลัพธ์ของการดูแลอย่างเป็นระบบในแผนกจักษุ

3. ทรัพยากรเวชภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

จุดแข็ง คือ โรงพยาบาลแพร่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการดำเนินงานด้านการผ่าตัดทางจักษุ อย่างเพียงพอต่อจำนวนของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดในแผนกจักษุ

4. แนวปฏิบัติคู่มือการปฏิบัติ

จุดแข็ง คือ โรงพยาบาลแพร่ ได้จัดทำเอกสารหรือสื่อสำหรับช่วยให้การปฏิบัติของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานเป็นแนวเดียวกัน

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ บุคลากรในหน่วยงานยังรับทราบไม่ทั่วถึงว่ามีคู่มือการเตรียมผ่าตัดที่ใช้เป็นแนวทางในการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด

ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ

1. การเตรียมกำหนดการผ่าตัด

จุดแข็ง คือ ผู้ป่วยทุกรายจะได้รับข้อมูลการผ่าตัดจากแพทย์โดยอธิบายเรื่องโรคและการรักษาด้วยการผ่าตัด แพทย์จะนัดวันนอนโรงพยาบาล และเลือกวันที่ผ่าตัดโดยคำนึงถึงการดำเนินของโรค และความพร้อมของผู้ป่วยและญาติด้วย แพทย์แจ้งข้อมูลให้ทางห้องผ่าตัดทราบล่วงหน้าในวันที่นัดหมายในการผ่าตัดกับผู้ป่วยเพื่อเตรียมเลนส์เทียมไว้ให้พร้อมผ่าตัด

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ไม่มีการประเมินผลหลังการให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วย และหอผู้ป่วยควรเห็นความสำคัญของการส่งข้อมูลใบนัดผ่าตัดเพื่อให้พยาบาลห้องผ่าตัดเยี่ยมประเมินสภาพผู้ป่วยก่อนผ่าตัด

2. การเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายและสิทธิผู้ป่วย

จุดแข็ง คือ มีเอกสารดำเนินการยินยอมทางกฎหมายครบถ้วนสมบูรณ์ ทีมจักษุมีการจัดทำรูปแบบของใบยินยอมการผ่าตัดคือกระຈกซึ่งเป็นการผ่าตัดที่พบมากที่สุดที่ในแผนกจักษุ โดยระบุรายละเอียดการผ่าตัดชัดเจนไว้เป็นแนวทางในการให้ข้อมูล

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ หลังการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผ่าตัดควรมีการวัดหรือประเมินผลการรับรู้ของผู้ป่วยและญาติ และควรมีแนวปฏิบัติหรือขั้นตอนสำหรับพยาบาลในการให้ผู้ป่วยลงนามที่เป็นลายลักษณ์อักษร

3. การเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยก่อนวันผ่าตัด

จุดแข็ง คือ ผู้ป่วยได้รับการเตรียมความรู้ความเข้าใจทุกรายจากพยาบาลหอผู้ป่วยด้วยวาจา โดยมีสื่อการสอน เช่น แผ่นพับ และวีดิทัศน์

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ พยาบาลห้องผ่าตัดไม่ได้เยี่ยมเพื่อประเมินสภาพผู้ป่วยก่อนผ่าตัดทุกราย หลังการให้ความรู้ไม่มีเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ไม่มีการ

วัดหรือประเมินผลหลังฝึกทักษะไม่มีเครื่องมือหรือแบบประเมินความพร้อมทางด้านจิตใจก่อนผ่าตัด สื่อวีดิทัศน์ไม่มีเนื้อหาครอบคลุมการปฏิบัติตัวขณะผ่าตัด บุคลากรยังไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางการเตรียมก่อนผ่าตัดอย่างเคร่งครัด

4. การเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยในวันผ่าตัด

จุดแข็ง คือ มีระบบการส่งข้อมูลในการนัดผ่าตัดที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพทางคอมพิวเตอร์ และมีการตรวจสอบความพร้อมของร่างกาย และผลตรวจทางห้องปฏิบัติการก่อนส่งเข้าห้องผ่าตัด รวมถึงมีการรับและส่งผู้ป่วยโดยใช้ใบรับผู้ป่วยตามแนวปฏิบัติการรับผู้ป่วยห้องผ่าตัด

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ มีข้อจำกัดด้านการสื่อสารระหว่างหอผู้ป่วยและห้องผ่าตัด ทำให้มีความล่าช้าในกระบวนการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย

5. การดูแลขณะผ่าตัด

จุดแข็ง คือ มีการตรวจสอบความพร้อมของห้องผ่าตัดก่อนผ่าตัดตามมาตรฐาน และมีการตรวจสอบความพร้อมของผู้ป่วยขณะอยู่ห้องรอผ่าตัดตามมาตรฐานการระบุตัวบุคคลในการผ่าตัด ก่อนผ่าตัดมีการแนะนำการปฏิบัติตัวขณะผ่าตัด มีการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการดูแลผู้ป่วยก่อนผ่าตัดเช่น ใช้ดนตรีบำบัด เทปธรรมะ โดยมีพยาบาลห้องรอผ่าตัดและเจ้าหน้าที่ดูแลผู้ป่วยขณะรอผ่าตัดตลอด รวมถึงมีการประเมินสภาพผู้ป่วยตลอดการผ่าตัดและปฏิบัติตามมาตรฐานการผ่าตัดโดยตรวจสอบความถูกต้องก่อนได้รับการผ่าตัด

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ขณะผ่าตัดไม่มีการให้ข้อมูลขณะผ่าตัดเพื่อส่งเสริมการเผชิญความเครียดขณะผ่าตัด

การประเมินผลลัพธ์

1. การกำหนดผลลัพธ์

จุดแข็งคือ มีการกำหนดผลลัพธ์ในการปฏิบัติของบุคลากรในการเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยผ่าตัดจัดหยาที่หอผู้ป่วยจัดหยาและห้องผ่าตัด เป็นลายลักษณ์อักษร

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ บุคลากรในหน่วยงานรับทราบตัวชี้วัดของหน่วยงานยังไม่ทั่วถึง และยังไม่มีการกำหนดผลลัพธ์ทางการพยาบาลในการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด เช่น การประเมินความรู้หลังให้คำแนะนำ การประเมินด้านจิตใจ การประเมินด้านการฝึกทักษะ เป็นต้น

2. การประเมินผลลัพธ์

จุดแข็ง คือ พยาบาลที่หอผู้ป่วยและห้องผ่าตัดทุกคนมีหน้าที่ในการประเมินผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดของหน่วยงาน ใช้แบบประเมินผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดซึ่งปรากฏในแบบบันทึกตัวชี้วัด

3. การบันทึกผลลัพธ์

จุดแข็ง คือ มีการบันทึกอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันรวบรวมเป็นสถิติรายเดือนและปี

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ใช้วิธีรายงานด้วยวาจาเมื่อเกิดอุบัติการณ์ทำให้ขาดหลักฐานในการรวบรวมข้อมูล

4. การประมวลผลการประเมินผลลัพธ์

จุดแข็ง คือ มีรายงานบันทึกอุบัติการณ์ของผู้ป่วยตามตัวชี้วัดของหน่วยงานรวบรวมเป็นสถิติรายเดือนและปี

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลอุบัติการณ์ตามตัวชี้วัดผลลัพธ์ของหน่วยงานเพื่อรวบรวมเป็นสถิติรายเดือนและรายปี

5. การเผยแพร่ผลลัพธ์

จุดแข็ง คือ จัดเก็บรายงานอุบัติการณ์ของตัวชี้วัดผลลัพธ์ไว้ที่หอผู้ป่วยและห้องผ่าตัด และส่งรายงานเมื่อเกิดอุบัติการณ์ให้ศูนย์คุณภาพทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ไม่มีระบบการเผยแพร่ผลลัพธ์ของการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยฉุกเฉินในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบในภาพรวม

6. การปรับปรุงผลลัพธ์

จุดแข็ง คือ มีการนัดประชุมในทีมดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินโดยใช้ข้อมูลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนำมาหาแนวทางแก้ไขปัญหา

จุดที่ควรพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ คือ ไม่มีการนำรายงานมาประเมินตามผลลัพธ์ที่กำหนดไว้มาสื่อสารและใช้เป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผลการศึกษาให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพในการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดฉุกเฉิน ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างของการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดเข้ารับการผ่าตัดฉุกเฉิน

1.1 ควรมีการเผยแพร่ให้บุคลากรรับทราบการใช้คู่มือในการเตรียมผู้ป่วยก่อน

ผ่าตัด

1.2 ควรสนับสนุนให้มีผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (advance practice nurse [APNs])

ในการดูแลผู้ป่วยในแผนกฉุกเฉิน

2. ด้านกระบวนการของการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดเข้ารับการผ่าตัดจักษุ
 - 2.1 ควรให้ข้อมูลทบทวนซ้ำแก่ผู้ป่วย และมีการประเมินหลังการให้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ
 - 2.2 ควรพัฒนาสื่อการสอนด้วยวิธีทัศน์ให้มีเนื้อหาการปฏิบัติตัวขณะผ่าตัด
 - 2.3 พยาบาลห้องผ่าตัดควรเยี่ยมประเมินสภาพผู้ป่วยทุกรายก่อนผ่าตัดในการวางแผนให้การพยาบาล และควรมีการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมความร่วมมือขณะผ่าตัดในผู้ป่วยทุกราย
 - 2.4 หลังให้คำแนะนำควรมีแบบประเมินด้านความรู้ แบบประเมินด้านการฝึกทักษะ และแบบประเมินความพร้อมทางด้านจิตใจก่อนเข้ารับการผ่าตัด
 - 2.5 ควรมีการเน้นให้ปฏิบัติตามแนวทางในการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด เช่นผู้ป่วยทุกรายควรได้รับการประเมินตา ก่อนผ่าตัด ทำความสะอาดบริเวณผ่าตัดเพื่อป้องกันการติดเชื้อที่แผลผ่าตัด การซักประวัติการใช้ยาละลายลิ่มเลือดก่อนผ่าตัด
 - 2.6 ควรมีการพัฒนากระบวนการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ อาทิ เช่น มีกระดานสื่อสารสำหรับบอกรายละเอียดของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดในแต่ละวัน
 - 2.7 ควรมีการให้ข้อมูลขณะผ่าตัดเพื่อส่งเสริมการเผชิญความเครียดขณะผ่าตัด
3. ด้านการประเมินผลลัพธ์
 - 3.1 ควรมีการเผยแพร่ให้บุคลากรในหน่วยงานรับทราบผลลัพธ์และตัวชี้วัดในหน่วยงาน
 - 3.2 ควรมีการกำหนดผลลัพธ์ทางการพยาบาลในการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด เช่น การประเมินความรู้หลังให้คำแนะนำ การประเมินด้านจิตใจ การประเมินด้านการฝึกทักษะ เป็นต้น
 - 3.3 ควรมีการประเมินผลลัพธ์ทางการพยาบาลในการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด เช่น การประเมินความรู้หลังให้คำแนะนำ การประเมินด้านจิตใจ การประเมินด้านการฝึกทักษะ เป็นต้น
 - 3.4 ควรมีแบบประเมินผลลัพธ์ทางการพยาบาลในการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด เช่น แบบประเมินความรู้หลังให้คำแนะนำ แบบประเมินด้านจิตใจ แบบประเมินด้านการฝึกทักษะ เป็นต้น
 - 3.5 ควรมีการประเมินผลลัพธ์ในการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดทุกราย
 - 3.6 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลอุบัติการณ์ตามตัวชี้วัดผลลัพธ์ของหน่วยงานเพื่อรวบรวมเป็นฐานสถิติรายเดือนหรือรายปี
 - 3.7 ควรมีการเผยแพร่ผลลัพธ์ของการเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบในภาพรวม เพื่อหารือและปรับปรุงคุณภาพ
 - 3.8 ควรมีการนำรายงานการประเมินผลลัพธ์ที่ได้กำหนดไว้มาสื่อสารและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทดสอบวิธีการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด โดยพยาบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพของการพยาบาล
2. ควรมีการพัฒนาแนวปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดจักษุเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพสำหรับโรงพยาบาลต่อไป
3. ควรมีการศึกษาผลลัพธ์ทางการพยาบาลในการเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดเพื่อยกระดับผลลัพธ์ของการดูแลผู้ป่วยก่อนผ่าตัด